

Šetření úvěrových podmínek bank

III / 2022

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančním podnikům a domácnostem. Tato informace shrnuje výsledky čtyřicátého prvního kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu druhého čtvrtletí 2022 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro třetí čtvrtletí 2022. Šetření proběhlo v období od 1. do 15. června 2022 a zúčastnilo se ho 19 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce měnové a sekce finanční stability.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data včetně publikace, dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRnutí

Výsledky aktuálního kola šetření indikují zpřísnění úvěrových standardů ve druhém čtvrtletí 2022 u úvěrů nefinančním podnikům i domácnostem na spotřebu, u úvěrů domácnostem na bydlení je zpřísnění napříč bankovním trhem téměř plošné. Poptávka po krátkodobých úvěrech nefinančním podnikům u části trhu vzrostla a byla tažena potřebou financovat nárůsty cen vstupů. Naopak celková poptávka podniků po úvěrech u malé části trhu poklesla, stejně tak poptávka po investičních úvěrech. Zhruba pětina bankovního trhu očekává ve třetím čtvrtletí pokles poptávky po dlouhodobých úvěrech. Vnímaná poptávka po úvěrech na bydlení poklesla téměř plošně i ve druhém čtvrtletí. Naproti tomu poptávka po úvěrech na spotřebu zhruba u třetiny bankovního trhu vzrostla. Spíše malá část bankovního trhu očekává ve třetím čtvrtletí 2022 zvýšení úvěrových ztrát ve všech uvedených segmentech.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) **u úvěrů nefinančním podnikům banky ve druhém čtvrtletí 2022 u části bankovního trhu zpřísnily** (v rozsahu 24 % čistého tržního podílu). Většina bankovního trhu vnímala zvýšená rizika spojená s negativním výhledem celkové ekonomické situace a určitých odvětví, menší část bankovního trhu vnímala i rizika související s požadovanými zástavami. Pro třetí čtvrtletí 2022 bankovní trh očekává další zpřísnění úvěrových standardů (v rozsahu 23 % čistého tržního podílu). **Úvěrové podmínky** (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem) **banky zpřísnily v rozsahu 21 % čistého tržního podílu bankovního trhu**. Část bank zvýšila požadavky na zajištění úvěrů (v rozsahu 16 % čistého tržního podílu) a také některé banky zpřísnily podmínky ohledně splatnosti úvěrů velkým podnikům (v rozsahu 20 % čistého tržního podílu). Úrokové marže banky prakticky neměnily a to ani u rizikovějších úvěrů nefinančním podnikům. K uvolnění úvěrových podmínek u menší části bankovního trhu došlo prostřednictvím neúrokových poplatků (20 % čistého tržního podílu) a to zejména u úvěrů velkým podnikům.

Celková poptávka podniků po úvěrech se ve druhém čtvrtletí 2022 snížila jen u malé části bankovního trhu (v rozsahu 9 % čistého tržního podílu). Nejčastěji zmiňovaným faktorem ve směru poklesu vnímané poptávky byla úroveň úrokových sazeb. Na snížení vnímané poptávky působil také pokles potřeby financování fixních investic (v rozsahu 25 % čistého tržního podílu) a zájem některých klientů o dluhové financování prostřednictvím emise dluhopisů (v rozsahu 14 % čistého tržního podílu). Naopak ve směru zvýšení poptávky působil financování provozu a zásob (v rozsahu 28 % čistého tržního podílu) a financování fúzí/akvizic a restrukturalizace podniků (v rozsahu 12 % čistého tržního podílu). V případě krátkodobých úvěrů vnímaná poptávka v souhrnu rostla (v rozsahu 14 % čistého tržního podílu). To bylo dáno potřebou provozního financování souvisejícího s nárůstem cen energií, surovin a dalších vstupů. Dle vyjádření bank jsou zároveň nefinanční podniky nuceny nakupovat a držet vyšší objem zásob z důvodu narušených dodavatelských vztahů, nedostupnosti některých surovin, komponentů a materiálů, resp. z důvodu dlouhých dodacích lhůt. Pro třetí čtvrtletí tohoto roku malá část bank (4 % čistého tržního podílu) očekává pokles celkové poptávky po úvěrech. Pokles poptávky po dlouhodobých úvěrech pak očekává již zhruba pětina bankovního trhu (20 % čistého tržního podílu).

Otázky ohledně vývoje úvěrů **nerezidentským nefinančním podnikům** ukazují, že úvěrové standardy banky ve druhém čtvrtletí 2022 zpřísnily (v rozsahu 31 % čistého tržního podílu) a poptávka po úvěrech klesla (v rozsahu 6 % čistého tržního podílu).

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy se u úvěrů domácnostem na bydlení ve druhém čtvrtletí 2022 plošně zpřísnily (v rozsahu 93 % čistého tržního podílu bankovního trhu). V tomto směru působila nepříznivá očekávání spojená s celkovou ekonomickou situací a nepříznivé vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí (v rozsahu 63 %, resp. 34 % čistého tržního podílu) a také přizpůsobení bank přísnějším zákonným limitům úvěrových ukazatelů LTV, DSTI a DTI. Shodně působily také náklady financování bank a omezení v rámci rozvahových položek (v rozsahu 21 % čistého tržního podílu). Část bankovního trhu předpokládá ve třetím čtvrtletí uvolnění úvěrových standardů (v rozsahu 17 % čistého tržního podílu). **Celkové úvěrové podmínky banky zpřísnily** (v rozsahu 39 % čistého tržního podílu). V tom se obdobně jako u standardů odráží ve druhém čtvrtletí dokončené přizpůsobení zákonným limitům úvěrových ukazatelů LTV, DSTI a DTI (s účinností od 1. dubna 2022). Malá část bankovního trhu (v rozsahu 11 % čistého tržního podílu) v souhrnu zvýšila průměrné úrokové marže úvěrů na bydlení a obdobná část bankovního trhu naopak marže u rizikovějších úvěrů snížila. Je tak patrný diferencovaný přístup jednotlivých bank k stanovování marží. **Poptávka po úvěrech na bydlení i ve druhém čtvrtletí téměř plošně poklesla** (83 % čistého tržního podílu bankovního trhu). Ke snížení vnímané poptávky přispěla především rostoucí úroveň úrokových sazeb z úvěrů na bydlení (86 % čistého tržního podílu). Nepříznivě na poptávku působily i vyšší výdaje na spotřebu vlivem

vysoké inflace, vysoké ceny nemovitostí, snižující se objem úspor domácností a zhoršení sentimentu domácností. Část bankovního trhu očekává pokles poptávky po úvěrech i ve třetím čtvrtletí (31 % čistého tržního podílu).

V segmentu úvěrů na spotřebu banky úvěrové standardy ve druhém čtvrtletí 2022 zpřísnily (v rozsahu 38 % čistého tržního podílu). V uvedeném vývoji se projevila nepříznivá očekávání ohledně ekonomického vývoje a přísnější hodnocení úvěruschopnosti klienta, v menším rozsahu pak i zvýšení nákladů financování bank. V opačném směru pak působila konkurence ze strany jiných bank. **Celkové úvěrové podmínky část bankovního trhu zpřísnila** (v rozsahu 30 % čistého tržního podílu). Naproti tomu průměrné úrokové marže banky snížily v rozsahu 29 % čistého tržního podílu a marže u rizikovějších úvěrů již jen v menším rozsahu (7 % čistého tržního podílu). **Poptávka domácností po úvěrech na spotřebu vzrostla** (v rozsahu 35 % čistého tržního podílu). V tomto směru působily výdaje domácností za zboží dlouhodobé spotřeby. Naopak působil růst úrokových sazeb úvěrů na spotřebu (v rozsahu 18 % čistého tržního podílu). Pro třetí čtvrtletí 2022 menší část bankovního trhu očekává zpřísnění úvěrových standardů (v rozsahu 28 % čistého tržního podílu) a obdobná část trhu předpokládá pokles poptávky po úvěrech na spotřebu.

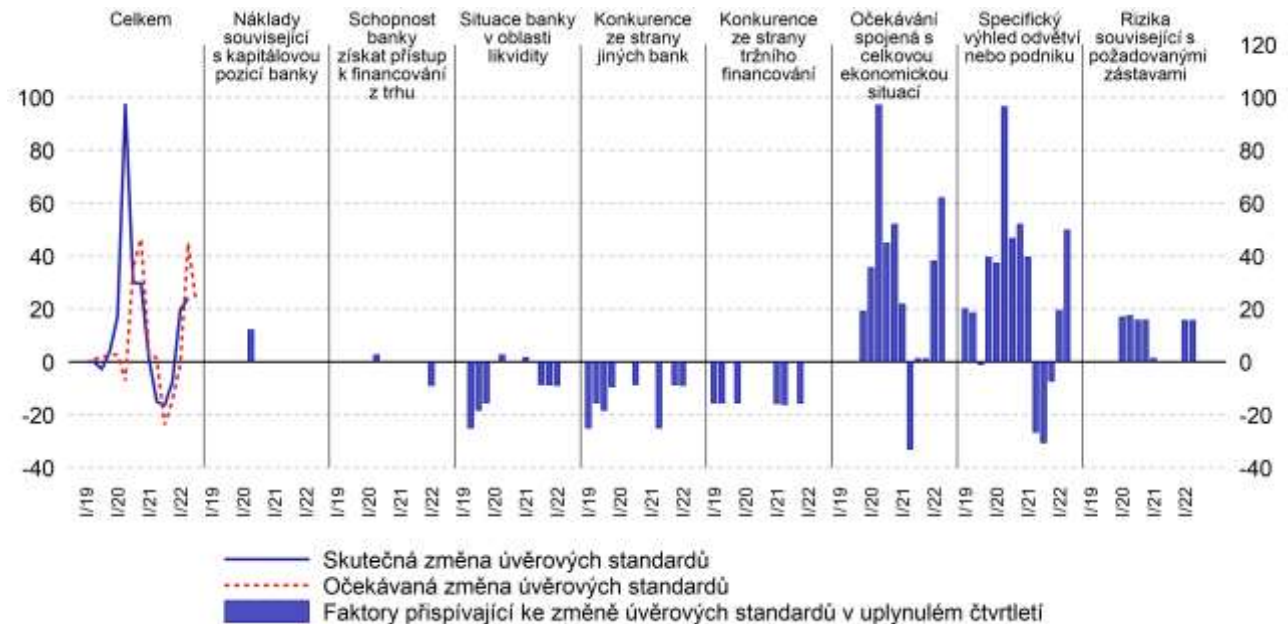
V segmentu úvěrů živnostníkům menší část bank úvěrové standardy ve druhém čtvrtletí 2022 zpřísnila (v rozsahu 35 % čistého tržního podílu) a pro třetí čtvrtletí 2022 banky neočekávají jejich změnu. **Poptávka živnostníků po úvěrech poklesla** v rozsahu 25 % čistého tržního podílu a pro třetí čtvrtletí 2022 bankovní trh očekává další pokles poptávky a to v rozsahu 35 % čistého tržního podílu.

Dodatečné otázky týkající se **očekávaných úvěrových ztrát** naznačují, že banky předpokládají zvýšení míry očekávaných úvěrových ztrát u úvěrů domácnostem v malém rozsahu. V o něco větším rozsahu předpokládají banky zvýšení míry očekávaných úvěrových ztrát u úvěrů nefinančním podnikům.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

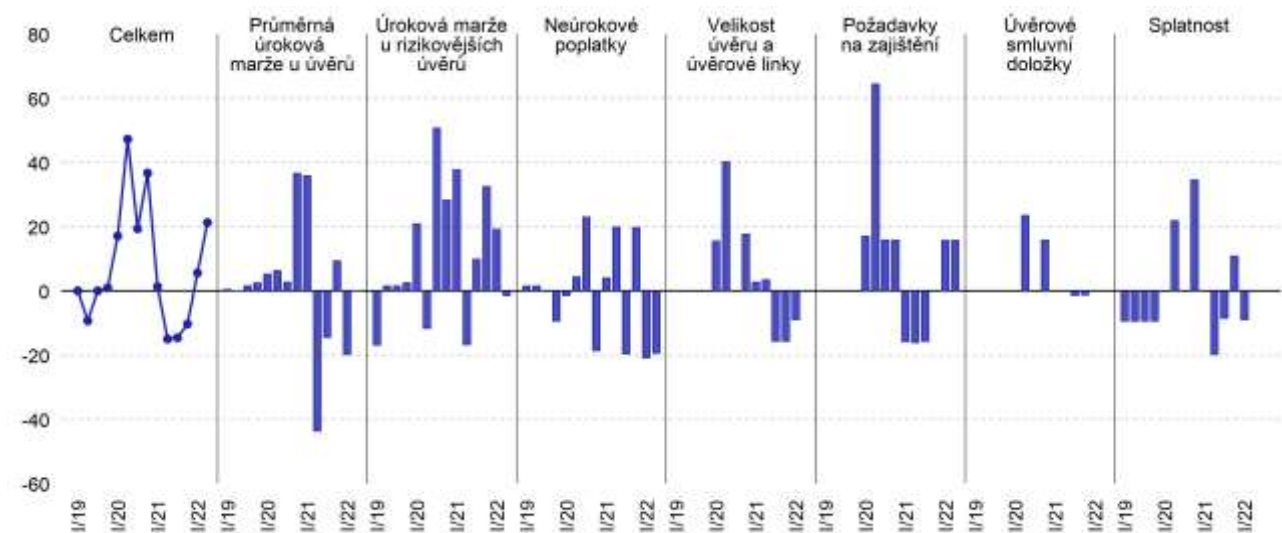
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

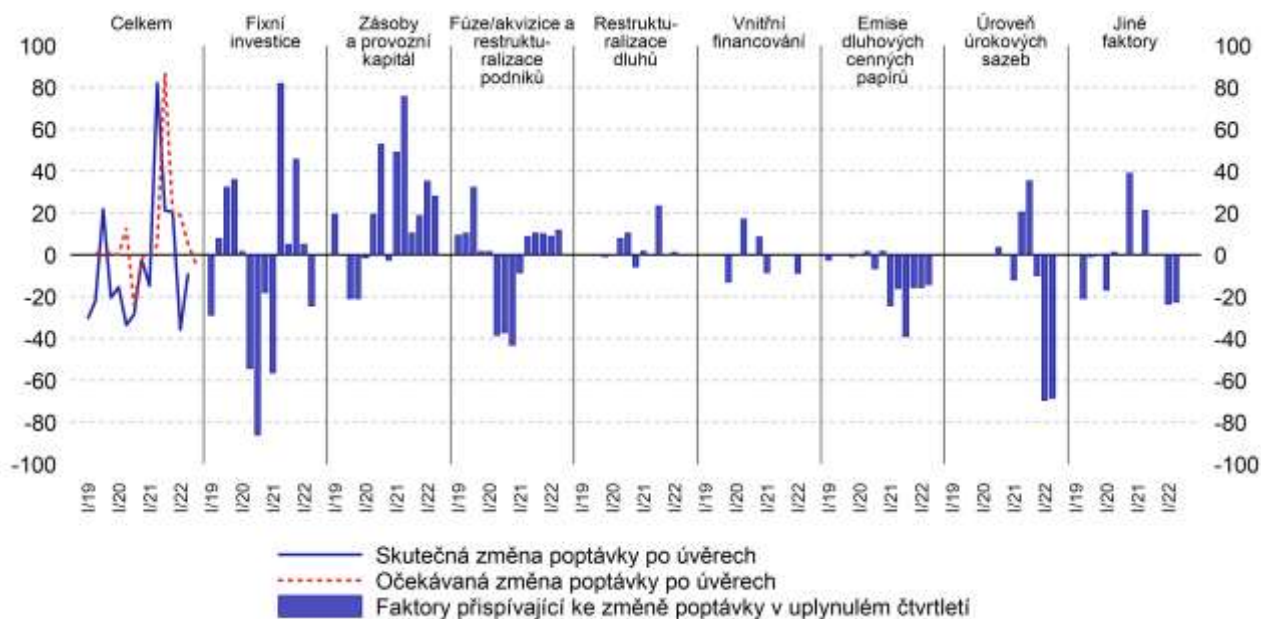
Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

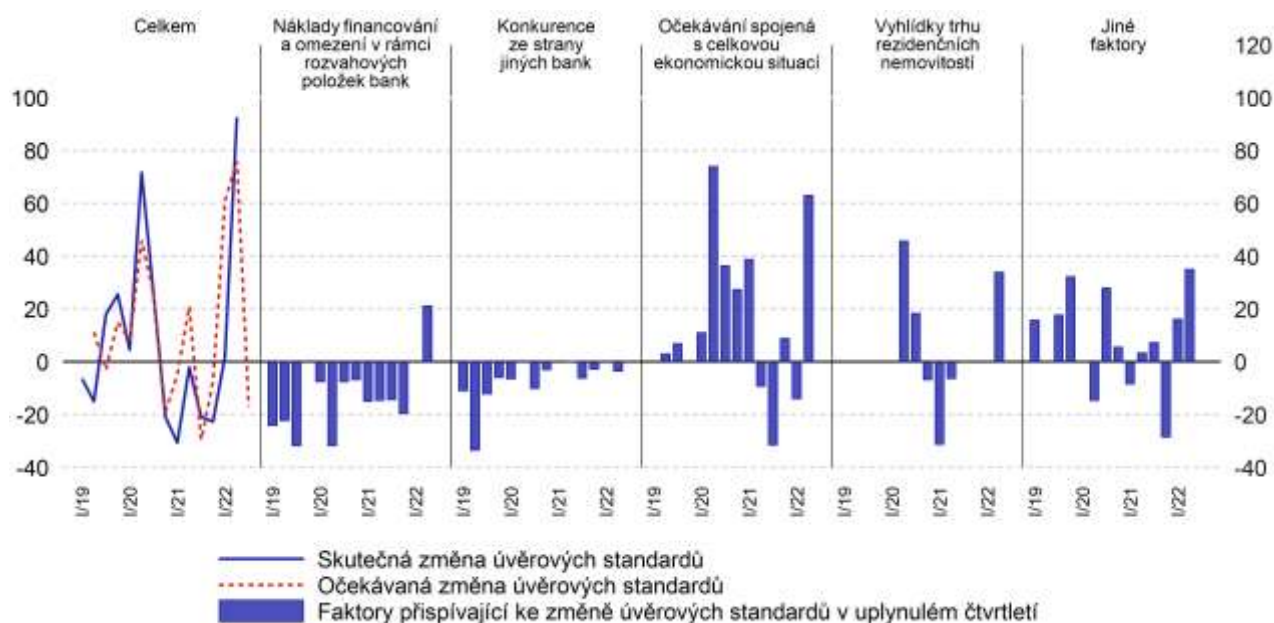

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

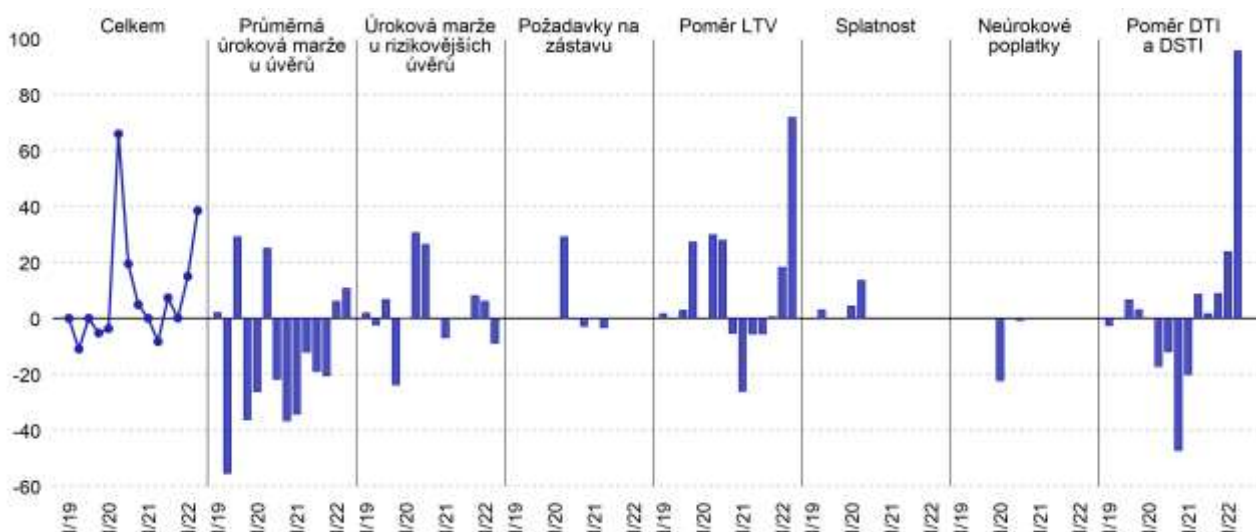
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

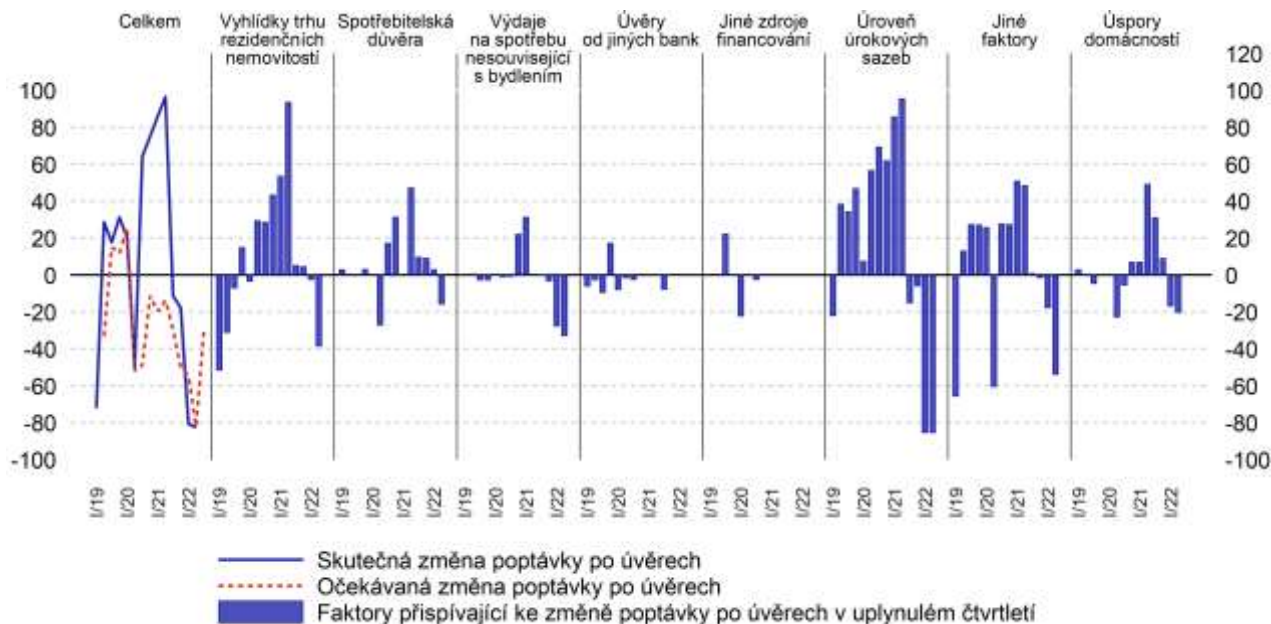

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

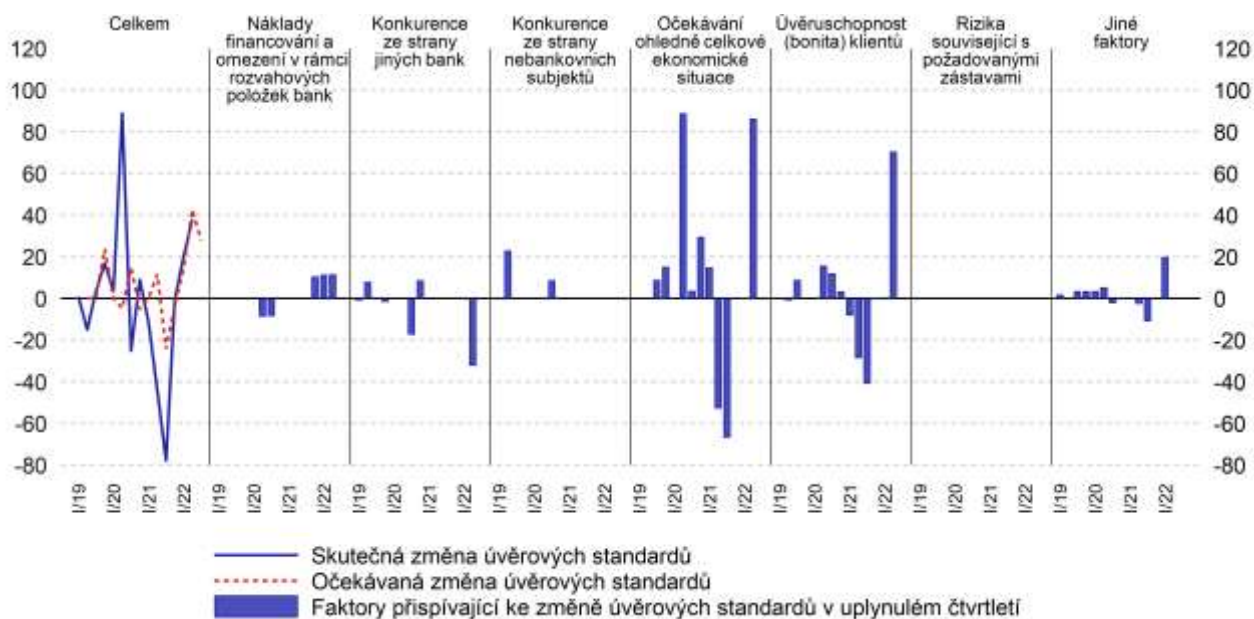
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

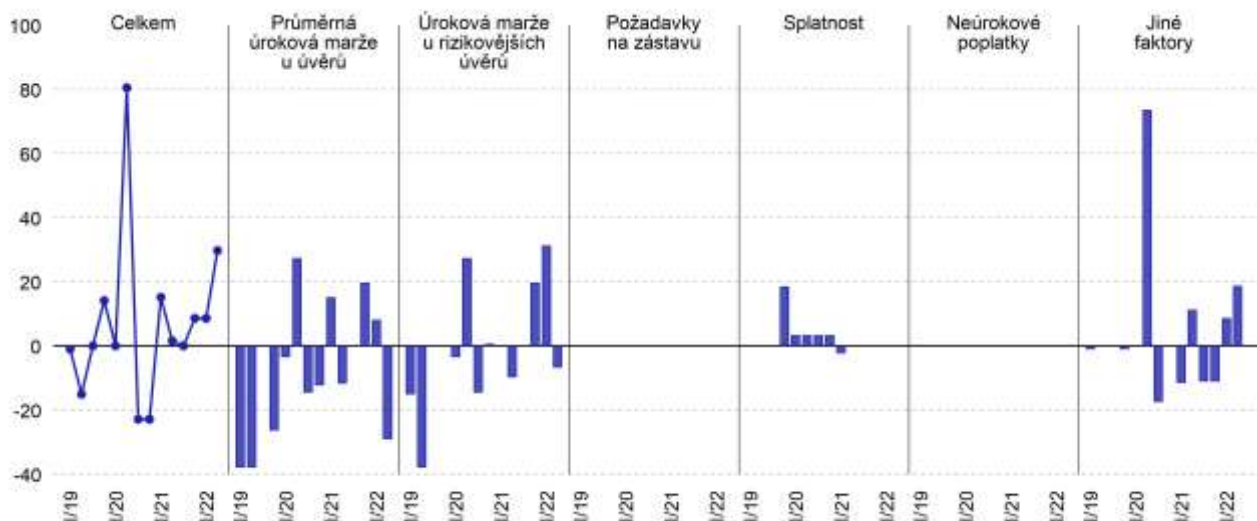

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

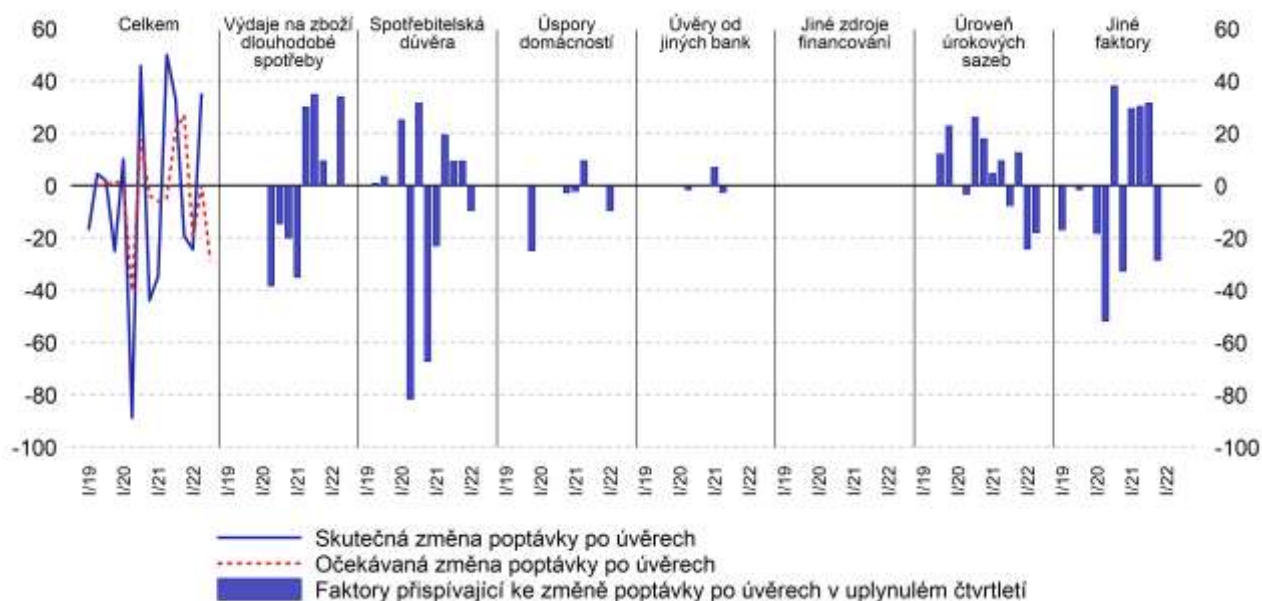
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
<http://www.cnb.cz>